

bizonyítja, hogy ő szerepe jellemében az eszmét nemcsak felfogta, hanem testileg is valósította. (Egressy Gábor.)

Jellemdráma. Olyan színmű, mely a cselekvényt a szereplők jelleméből fejleszti s az érdeklődés súlypontját a jellemeke, nem pedig a mese érdekességére helyezi. Ellentéte a komoly színművek körében egyrészt a mesedráma, másrészt a végzetdráma, a vígjátékok közt a bohózat.

Jellemkómikum. Drámai és komikus-elemmel vegyes szerepkör megjelölése. Az interpretálóját jellemkomikusnak hívjuk.

Jellemrajz. Dramaturgiai válfaj magyar szerzők megállapítása szerint.

Jellemszerep, az, amely valami élesen jelzett egyéni vonást tüntet fel, ellentétben a hős, szerelmes stb. általános jellemvonásaival. Van komoly- és vígjellem-szerep.

Jellemszínész. Az a színész, aki a darab gondosabban kidolgozott, bonyolultabb jellemű alakjait ábrázolja; többnyire a cselszövő szerepek alakítója. Minthogy tulajdonképpen minden színész jellemet ábrázol, ma már e kifejezést nem igen használják.

Jellemzés. Dramaturgiai értelemben az ember lényeges tulajdonságainak feltüntetése, ami tulajdonképpen a színész művészi készségének megnyilvánulása. A J. lehet realizisztikus, azaz teljesen hű, vagy idealisztikus, azaz eszményi; egy harmadik meghatározás a tipikus J., amelyek azonban mind sok tanulmányt igényelnek.

Jelmez. Mint színészi műszó, a jelmez oly öltözet, mely jellemzi azt az egyént, aki viseli; tehát a jellem meze, öltönye. A jelmezek különböznek egymástól, a jellemek nemzetisége, lakhelye, égalja, neme, életkora, polgári helyzete és erkölcsi sajátságai szerint. 1845-ben Fogarassynál: öltözet, viselet, ruházat.

Jelmezes-főpróba. Mikor a színház a másorra kitzűzött darabbal már teljesen el-

készült, az utolsó próbákat jelmezen tartja. Ez a jelmezes-próba. Ekkor az összes szereplők az esti előadásban való megjelenés szerint öltözködnek fel és maszkirozzák ki magukat az előírt polgári ruha vagy jelmez felöltésével. Az utolsó jelmezes-próbát »jelmezes főpróba«-nak hívják a színházi világban. Természetesen ezek a próbák arra szolgálnak leginkább, hogy az előadás minden faktora az itt-ott jelentkező hibát észrevegye és a helyesbítésre megtegye a kellő intézkedést. Legtöbb esetben a darab szerzője is ilyenkor veszi észre a hibát és kínálkozik alkalma ahhoz, hogy a javításokat megtegye. De a színész szempontjából is hasznos, mert a jelmezes próbákon beleszokik a jelmezébe.

Jelszó. A Nemzeti Színház 1842. évi törvénykönyvének 89. §-a szerint a jelszó a. m. végszó. Az idézett §. így szól: »A játszó személyek minden színpadi próbán jelszóra onnan és akkor fog-nak fellépni, ahonnan és mikor kell; a jelszókat pedig mindenki érthetőleg fogja elmondani; ki nem a kiszabott helyről vagy korán vagy későn lép fel, vagy a jelszót érthetetlenül mondja el, fizet 15 kr-t.« (V. ö. Végszó.)

Jemnitz Sándor, ujságíró, sz. 1890. aug. 9-én, Budapesten. Színműfordítása: »Húzd rá, Jonny!« Jazz-opera két részben és 12 képben. Szövegét és zenéjét írta Ernst Krenek. Ford. Kristóf Károly társaságában. Bem. 1928. márc. 20. Városi Színház.

Jenbach Béla, bécsi színműíró. Munkái, melyek nálunk is színpadra kerültek, ezek: »Csárdáskirályné« operett (L. o.). »A lila dominó«, operett 3 felv. Szöv. írta: Gatti társaságában. Zen. szerz. Cu villier Charles. Bem. 1912. nov. 5-én, a Népopera-ban. »A hollandi menyecske«, operett 3 felv. Társz. Steiner Leó. Zen. szerz. Kálmán Imre. Bem. 1921. okt. 21. Király Színház. »A diadalmas asszony«, operett 3 felv. Társz. Klein József és Lurizer. Bem. 1923. ápr. 27-én, a Városi Színházban. »Vagy ő, vagy senki!«, operett 3 felv. Társz. Stein Leó. Zen. szerz. Edmund Eysler. Bem. 1926. febr. 5-én, U. o.